

znalostí a vydělat peníze. Muži i ženy však kladou stejný důraz na zajištění bydlení (25 bodů shodně), což je podmínkou pro založení rodiny. Důraz na finanční zajištění, jenž je dost vysoký (28 bodů – u mužů 31 bodů, u žen 27 bodů), je také vyšší u absolventů, kteří mají děti. Silná orientace na profesi a na zlepšení materiálního standardu v kombinaci s realitou podprůměrných výdělků větší části absolventů a se špatnou bytovou situací prodlužuje dobu odkladu založení rodiny. Nepřekvapuje proto, že ještě tři roky po dokončení studia více než polovina absolventů nezaložila rodinu (respektive nemají děti).

Výzkum ukázal, že význam vysokoškolského vzdělání je studenty bezpečně identifikován a anticipován v míře, za níž jejich uplatnění v praxi jak z hlediska dosahovaných výdělků, tak i podle subjektivní reflexe studentů v dalších oblastech poněkud zaostává. Podtržen byl též problém životních startů vysokoškoláků. Vysokoškoláci v delší časové perspektivě zřejmě očekávají dynamické změny této situace, a svá očekávání opírají o reálné i anticipované trendy společenské změny.

Jaroslav Nekuda, Tomáš Sirovátka

Parlamenty středoevropských zemí v procesu evropské integrace

(Zpráva o konferenci)

Konference věnovaná úloze parlamentů v procesu evropské integrace se konala ve dnech 12.-14. září 1997 v Praze, v sídle Parlamentu. Jejími pořadateli byly: Výbor pro studium legislativy při Mezinárodní společnosti pro politické vědy (IPSA), Delegace Evropské komise v Praze, Česká společnost pro politické vědy, Sociologický ústav Akademie věd České republiky, Centrum evropských studií Vysoké školy ekonomické v Praze, ve spolupráci s Nadací Friedricha Eberta.

Konference se konala v rámci dlouhodobého programu Výboru pro studium legislativy IPSA a předcházela jí vědecká setkání v Budapešti a Lublani. Pražská konference byla zaměřena na úlohu parlamentů středoevropských zemí v evropském integračním procesu. Konference se konala po zveřejnění více než stotřicetistránkového posudku (Agenda 2000; Stanovisko Komise k žádosti České republiky o přijetí do Evropské unie, CZE) připravenosti České republiky ke vstupu do EU, zpracované Evropskou komisí, který je základním podkladem pro jednání o vstupu ČR do EU. Evropská komise na základě svých hodnocení v tomto posudku „doporučuje zahájit s Českou republikou jednání o získání členství“. Na adresu českých účastníků konference z řad politiků a specialistů pohybujících se v delegaci ČR u Evropské komise je nutno poznamenat, že zmíněného, v podstatě velmi pozitivního, hodnocení ve

svých vystoupeních nevyužili. Na konto organizátorů konference je třeba kromě uznání za dokonalou a na vysoké úrovni vedenou organizaci konference i volného času účastníků vyslovit i uznání za operativní zařazení zmíněného posudku mezi materiály konference poskytnuté účastníkům.

Vedoucí Stálé delegace Parlamentu ČR pro spolupráci s Evropským parlamentem, poslanec Daniel Kroupa, a velvyslanec Evropské komise v Praze Joannes ter Haar ve svých zahajovacích projevech zdůraznili, že jde o první konferenci věnovanou úloze parlamentů v evropském integračním procesu, pořádanou v České republice, která je jedním z předních kandidátů na členství v EU. Podle ter Haara členství v EU znamená také pocit evropské identity. Ten nemůže být kultivován na setkání ministrů nebo přijetím zákonů ani přizpůsobením legislativy a norem, ale pouze prostřednictvím široké demokratické diskuse. Tato diskuse musí probíhat v první řadě v parlamentu a musí zahrnovat všechny náklady i zisky integrace.

Více než padesát účastníků konference tvořilo širokou škálu specialistů od vysokých funkcionářů národních parlamentů, evropského parlamentu i exekutivy, přes pracovníky jejich odborných útvarů až k vědcům reprezentujícím různé nezávislé evropské vědecké instituce. Toto složení účastníků konference přispělo k tomu, že téma úlohy parlamentů středoevropských zemí v evropském integračním procesu mohlo být projednáno a diskutováno v kontextu mnoha problémů.

Konference poskytla prostor pro porovnání role středoevropských parlamentů přidružených zemí s rolí parlamentů členských států Evropské unie a Evropského parlamentu v evropském integračním procesu. Účastníci konference referovali a diskutovali jak o konkrétních problémech legislativy a administrativy, tak o teoretických konsekvencích vytváření a fungování nadnárodních institucí, například Evropského parlamentu, pro politickou vědu a různé teorie demokracie. Referáty účastníků, některé i velmi kritické, byly zaměřeny na úlohu parlamentních výborů a exekutivy, na spolupráci exekutivy a parlamentů v procesu sbližování právních řádů. Předmětem diskuse byly také širší souvislosti integračního procesu, zejména úloha politických stran ve vytváření nadnárodního rámce fungování evropských struktur, vztahy a postavení politických stran, postoj veřejnosti k členství v Evropské unii, úloha občanských a zájmových sdružení v evropském integračním procesu.

Program konference byl rozdělen do čtyř tematických částí. První část se zabývala úlohou parlamentů členských států Evropské Unie v evropském integračním procesu. Druhá část byla věnována úloze středoevropských parlamentů v předvstupní strategii. Třetí část byla věnována úloze Evropské unie a národních institucí v procesu rozšiřování EU o země střední Evropy. Referáty přednesené ve čtvrté části přesunuly pozornost od parlamentů k úloze veřejného mínění, politických stran a zájmových organizací v procesu evropské integrace.

Referáty jednotlivých tematických částí byly pojednány různými přístupy i různým temperamentem referentů. Spektrum přístupů se pohybovalo od faktografie vytváření společné evropské legislativy, přes problémy specifika jednotlivých národních legislativních úprav a jejich překonávání, k otázkám suverenity národních státních orgánů, suverenity orgánů EU, problému deficitu demokracie na straně evropských orgánů až k problematice postojů občanů jednotlivých zemí vůči EU, zejména ke vstupu do EU. Atmosféru jednání o problémech operativy a administrativy členských zemí a Evropského parlamentu protilovalo věcné, informativní a klidné vystoupení Xaviera Pinona, předsedy výboru pro spolupráci francouzského

parlamentu s Evropským parlamentem a řady dalších účastníků. Zkušenosti z předvstupních jednání Rakouska, včetně svého osobního názoru na český postup, formuloval ve svém přátelsky laděném vystoupení Friedrich König, člen rakouského parlamentu, který jednání konference udal neformální tón. V nečekaném světle se problematika členství v EU a možné role národního parlamentu účastníkům konference objevila, když ji v referátu Sereny Gusti z Florencie, zalila záře italského slunce: po čtyřiceti letech členství země v EU její parlament vnímá tuto pozici stále spíše v kategoriích vstupu do Evropy a do evropských institucí. Kritickým a temperamentním přístupem se vyznačoval podnětný projev o deficitu demokracie na úrovni EU, který přednesl Jan Zielonka z Institutu sociálních a politických věd Střediska Roberta Schumana Evropské univerzity ve Florencii, jenž nastolením některých paradoxů evropského integračního procesu také poněkud odlehčil tíži integračních problémů pojících se s otázkami suverenity jednotlivých členských subjektů. Šťastně zvolené pořadí témat, jež v průběhu konference pozitivně formovalo její atmosféru, se projevilo i u posledního tématu jednání, které profiloval zasvěcený komparativní přehled postojů občanů České republiky, Maďarska, Polska, Slovenska a Slovinska ke vstupu jejich zemí do EU, prezentovaný vědeckým tajemníkem společnosti Paul Lazarsfeld Gesellschaft für Sozialforschung (Eurobarometer). Toto poslední téma konference dodalo institucionálním výšinám evropské integrace lidskou dimenzi hodnot a postojů. Celkem bylo předneseno 25 referátů, které budou publikovány v připravovaném sborníku.

V českém prostředí na konferenci vzbudilo poměrně značnou pozornost zmíněné vystoupení F. Königa, který se také stal objektem zvýšeného zájmu přítomných novinářů. Dr. König zdůraznil, že předvstupní strategie musí obsahovat tři hlavní položky: (1) Nutnost co nejdříve sladit národní legislativu s legislativou EU. To je podle něj hlavně záležitostí vlády, ale také parlamentu. (2) Z řady problémů přidružení a vstupu do EU je podle F. Königa třeba vybrat si ty položky, „u nichž cítíte, že pro ně budete potřebovat delší období jejich transformace“. Úlevy z přátelství a dobré vůle nejsou přijatelné, ale pro jednotlivé oblasti a